

ויש לתרץ:

לשיטת הרמב"ם הענקה היא בגדר צדקה, כנראה מכך שבספר המצות שלו⁹ נקבעה מצוה זו מיד לאחרי מצות צדקה (לא בין מצות עבד אמה). ולפי זה מתורצת הקושיא הנ"ל, שהרי לפי אופן זה רק מוכר עצמו נתמעט במפורש, אבל עדיין יש ללמוד ממכרוהו בית דין לגבי סוגים אחרים שאינם בגדר של מוכר עצמו. מובן איפוא, ששפיר יש ללמוד דין שכיר בזמן הזה - אדם שמשכיר את עצמו כפועל, לא שמוכר את עצמו לעבד - ממכרוהו בית דין.

(לקו"ש י"ט ענ' 153)

הקהל

"אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע, טף למה באין כדי ליתן שכר למביאיהן"¹. יש לדקדק בזה: מה החידוש במילים "אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע", והרי מקרא מלא הוא - "למען ישמעו ולמען ילמדו"².

ויש לומר, שיש כאן שני חידושים.

הפירוש הפשוט של "הקהל את העם... למען ישמעו" הוא, שהמצוה אינה על העם אלא על המלך, שעליו להקהיל את העם. והמשך הכתוב מבאר את המטרה ואת המכוון של המצוה: לפעול בעם ישראל ש"ישמעו" ו"ילמדו".

והגמרא מחדשת שני חידושים:

א. מחמת החיוב שעל המלך נוצר חיוב גם על האנשים ונשים להיות "באים"³.

ב. "למען ישמעו" הוא גם תוכן המצוה. החיוב שעל העם אינו רק שיהיו נוכחים במעמד הקהל כדי שתתקיים מצות "הקהל את העם" שעל המלך (ו"ללמוד ולשמוע" הוא רק המטרה המושלמת על ידי המצוה), אלא "ללמוד ולשמוע" הוא (גם) (חלק?) התוכן של המצוה של ביאת האנשים ונשים.

בהמשך לכך נשאלת השאלה: "וטף למה באין"? איזו חיוב וענין ישנו בביאתם של הטף, מאחר ותוכן המצוה של האנשים ונשים אינו שייך לגביהם.

מפני שהיא מסייעת לבעל לקיים מצותו. אלא שבפיר' לא חל חיוב על האשה, היות שהשתתפותה אינה אלא מצד המציאות; משא"כ בהקהל חל חיוב על העם, שכן השתתפותם היא גם מצד גדר המצוה, העם הם החפצא של המצוה, בהם צריך להיות נפעל ה"ישמעו". וכשיטת החרדים שמ"ע על ישראל להתברך מפי הכהן.

9. מ"ע קצו. מל"ת רלג.

הקהל

1. חגיגה ג, א.
2. וילך לא, יב.
3. וע"ד דברי הר"ן הידועים שלאשה יש מצות פו"ר.

והתשובה היא, שהיות שקטן אינו בר חיובא, לכן התוכן שבביאת הקטן אינה אלא "ליתן שכר למביאייהן".

והנה, הגמרא אומרת⁴ שקטן חייב בהקהל - "טפלים חייבים, נשים לא כל שכן". וקשה: הרי טף אינם באין אלא "ליתן שכר למביאייהן". וגם: סברה פשוטה היא שלא שייך חיוב בקטן.

אוצר החכמים

ולפי האמור לעיל יש לומר, שכשם שעל ידי ביאתם של האנשים והנשים מתקיימת מצותו של המלך, כן הוא לגבי ביאתם של הטף, והיינו שלגבי עצם המצוה אין הבדל בין קטן למבוגר, מצות המלך הופכת את שניהם ל"חפצא של מצוה".

(לקו"ש יט ענ' 367)

הג"ח

הקטר חלבים ואברים

בהקטר חלבים ואברים ישנם שני דינים.

א. עבודת ההקטרה, "אכילת מזבח"¹, שהוא ענין חיובי.

ב. ההקטרה מבטיחה שלא יבוא הבשר לידי נותר.

לכן הדין הוא, שאף שזמן ההקטרה הוא "כל הלילה עד הבקר"², יש להקטיר לכתחילה ביום דוקא ולא בלילה³. שכן, עבודת ההקטרה כמוה כשאר כל עבודות המקדש, שזמנן ביום; ומה שנאמר בתורה שניתן להקטיר בלילה אין זה אלא לגבי הפרט השני, מניעת איסור נותר. לכן לכתחילה צריך לעשות עבודת ההקטרה ביום, אלא שאם עבר זמן זה צריכים להקטיר במשך הלילה, כדי שלא לעבור על איסור נותר.

לפי זה מובנת שיטת הרמב"ם³, שאין הקטר חלבים ואברים אלא עד חצות מגזירת חכמים, אף שמפורש בתורה שזמן ההקטרה הוא כל הלילה, ואין כח ביד חכמים לאסור דבר שהתורה התירה אותו במפורש⁵. שכן לפי הרמב"ם לא חל כלל זה אלא על דבר שהתורה מחייבת לעשותו, שאז אין החכמים יכולים לאסור עשׂי זו; ואילו כאן, שהתורה מתירה להקטיר כל הלילה, יתכן שהחכמים יגבילו זמן זה עד חצות.

וראה ערך אכילת קדשים.

(לקו"ש ג ענ' 948)

4. קידושין לד, ב.

2. ר"פ צו.

3. הלכות מעשה הקרבנות פ"ד ה"ב.

4. שם ה"ג. וחולק על שיטת רש"י רפ"ק דברכות.

5. ראה שד"ח כללים יו"ד כלל יז.